

ทวงหนี้โดยมิชอบ

นายจ้างต้องร่วมรับผิดชอบด้วย

พรเทพ ทวีกาญจน์
ทนายความ

ก ความรับผิดในการกระทำของบุคคลอื่น (Vicarious Liability) เป็นหลักการของกฎหมายที่ต้องการคุ้มครองผู้เสียหายในสังคม ให้ได้รับการชดเชยความเสียหายในความเป็นจริง เนื่องจากการละเมิดที่เกิดขึ้นจากบุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจที่ต่ำกว่า เช่น ลูกจ้าง ผู้ไร้ความสามารถ เป็นต้น ซึ่งมักมีความสามารถในการจ่ายค่าสินไหมทดแทนน้อยกว่านายจ้าง หรือผู้ประกอบการดูแลของผู้ไร้ความสามารถหรืออาจไม่มีความสามารถที่จ่ายได้เลย เป็นเหตุให้ผู้เสียหายในสังคมไม่อาจได้รับการชดเชยความเสียหายในความเป็นจริงได้ จึงมีหลักการให้นายจ้างหรือผู้ประกอบการดูแลของผู้ไร้ความสามารถ ซึ่งมีฐานะทางเศรษฐกิจที่สูงกว่าเป็นผู้รับผิดชอบจ่ายค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายไปก่อน ทั้งที่ตนเองมิได้เป็นผู้ก่อความเสียหายแต่อย่างใด หรือที่เรียกว่า ความรับผิดโดยไม่มีความผิด (Liability without Fault หรือ Strict Liability) และเมื่อจ่ายค่าสินไหมทดแทนไปแล้ว ก็ยอมที่จะไล่เบียดเอาจากบุคคลที่ก่อความเสียหายนั้นในภายหลังได้

ความรับผิดในกรณีนี้ได้บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ในมาตรา 425 ว่า “นายจ้างต้องร่วมกันรับผิดชอบกับลูกจ้างในผลแห่งละเมิด ซึ่งลูกจ้างได้กระทำไปในทางการที่จ้างนั้น” และให้สิทธินายจ้างในการไล่เบียดเอาจากลูกจ้างได้ ตามมาตรา 426 ว่า “นายจ้างซึ่งได้ใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่บุคคลภายนอกเพื่อละเมิดอันลูกจ้างได้ทำนั้น ชอบที่จะได้ชดใช้จากลูกจ้างนั้น” และยังบัญญัติไปให้หมายรวมถึงการเป็นตุ๊กตา และตัวแทนไว้ด้วย ในมาตรา 427 ว่า “บทบัญญัติในมาตราทั้งสองก่อนนั้น ท่านให้ใช้บังคับแก่ตุ๊กตา และตัวแทนด้วยโดยอนุโลม”

กรณีมีปัญหาว่า หากลูกจ้างที่ได้รับมอบหมายจากนายจ้างไปทำละเมิดต่อบุคคลภายนอก เกิดความเสียหายขึ้น การที่ลูกจ้างไปทำละเมิดนั้น เป็นการปฏิบัติที่ผิดหรือฝ่าฝืนระเบียบที่นายจ้างกำหนดไว้ ในกรณีเช่นนี้นายจ้างบอกปิดความรับผิดต่อบุคคลภายนอกได้หรือไม่ มีคำถามต่อไปว่า หากงานที่มอบหมายให้ลูกจ้างไปทำนั้น นายจ้างรับจ้างจากบุคคลภายนอกอีกทอดหนึ่ง ถามว่าบุคคลภายนอกผู้ว่าจ้างนั้นต้องร่วมรับผิดชอบหรือไม่ ประเด็นดังกล่าวนี้เคยมีกรณีฟ้องร้องกัน เรื่องมีอยู่ว่า นายจ้างเป็นผู้ประกอบกิจการรับจ้างทวงหนี้ ได้รับจ้างทวงหนี้จากลูกค้ารายหนึ่ง โดยมีข้อตกลงว่า ห้ามมิให้ผู้รับจ้างทวงหนี้โดยวิธีที่ผิดกฎหมาย หากกระทำผิดกฎหมาย ผู้ว่าจ้างไม่รับผิดชอบในความเสียหายใดๆ ที่เกิดขึ้นต่อผู้รับจ้างได้มอบหมายให้ลูกจ้างของตนไปทวงหนี้ ลูกจ้างไปทวงหนี้โดยวิธีที่ผิดกฎหมายคือ ได้โทรศัพท์มาทวงหนี้ผู้เสียหาย และแจ้งเรื่องดังกล่าวให้แก่บุคคลอื่นในโรงเรียนของผู้เสียหายทราบ อันเป็นการผิดไปจากแนวปฏิบัติในการติดตามทวงถามหนี้ของธนาคารแห่งประเทศไทย จึงเกิดกรณีฟ้องร้องกัน ฝ่ายนายจ้างปฏิเสธความรับผิดอ้างว่า ลูกจ้างของตนไม่ปฏิบัติตามคู่มือการทวงหนี้ ส่วนผู้ว่าจ้าง หากว่ามีข้อบกพร่องในการว่าจ้างว่า ไม่ต้องรับผิดชอบหากผู้รับจ้างปฏิบัติผิดในข้อสัญญาที่ห้ามทวงหนี้โดยวิธีผิดกฎหมาย

ประเด็นดังกล่าวนี้ศาลฎีกาได้ตัดสินไว้ว่า นายจ้างจะอ้างว่าเหตุละเมิดเกิดเพราะลูกจ้าง ผ่าฝืนระเบียบข้อบังคับหรือคู่มือปฏิบัติงานของนายจ้าง อันเป็นเรื่องภายในของนายจ้าง และลูกจ้าง ขึ้นต่อผู้เสียหายซึ่งเป็นบุคคลภายนอกหาได้ไม่ ส่วนผู้ว่าจ้างให้ทวงหนี้ตัดสินไว้ว่า เมื่อผู้ว่าจ้างมอบหมายให้ไปติดตามทวงถามหนี้ ย่อมถือได้ว่าเป็นตัวแทนโดยปริยาย ในส่วนที่เกี่ยวกับการติดตามทวงถามหนี้จากลูกหนี้ของผู้ว่าจ้าง แม้สัญญาจะมีข้อตกลงห้ามมิให้ทวงถามหนี้โดยวิธีการที่ผิดกฎหมายก็ตาม ก็ไม่อาจนำมาใช้กับผู้เสียหายซึ่งเป็นบุคคลภายนอกได้ จึงต้องร่วมรับผิดชอบในการทาละเมิดด้วย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6543/2561 จำเลยที่ 1 เป็นพนักงานของจำเลยที่ 3 ซึ่งได้รับการว่าจ้างจากจำเลยที่ 4 ในการติดตามทวงถามหนี้กับลูกค้ายี่สิบห้ารายนี้ จำเลยที่ 1 ได้โทรศัพท์มาทวงหนี้โจทก์ และแจ้งเรื่องดังกล่าวให้แก่บุคคลอื่นในโรงเรียนทราบ อันไม่เป็นที่ไปตามแนวปฏิบัติในการติดตามทวงถามหนี้ของธนาคารแห่งประเทศไทย และเป็นการละเมิดต่อโจทก์ตาม ป.พ.พ. มาตรา 420 การที่จำเลยที่ 3 มอบหมายให้จำเลยที่ 1 มีหน้าที่ติดตามทวงถามหนี้จากโจทก์ อันเป็นกิจการที่จำเลยที่ 3 นายจ้างมอบให้จำเลยที่ 1 ลูกจ้างไปกระทำในทางการที่จ้างจำเลยที่ 3 จะอ้างว่าเหตุละเมิดเกิดเพราะจำเลยที่ 1 ผ่าฝืนระเบียบข้อบังคับหรือคู่มือปฏิบัติงานของจำเลยที่ 3 อันเป็นเรื่องภายในของจำเลยที่ 1 และจำเลยที่ 3 ขึ้นต่อผู้โจทก์ ซึ่งเป็นบุคคลภายนอกหาได้ไม่

เมื่อจำเลยที่ 1 ทวงหนี้โจทก์โดยจงใจทำให้โจทก์ได้รับความเสียหายแก่ชื่อเสียง จำเลยที่ 3 จึงต้องร่วมรับผิดชอบโจทก์ในผลแห่งละเมิดที่จำเลยที่ 1 กระทำไปในทางการที่จ้างตาม ป.พ.พ. มาตรา 425 ส่วนจำเลยที่ 4 แม้สัญญาบริการเป็นสัญญาจ้างทำของ แต่สัญญาบริการดังกล่าวมีข้อตกลงในลักษณะจำเลยที่ 4 มอบหมายให้จำเลยที่ 3 ไปติดตามทวงถามหนี้จากลูกหนี้ของจำเลยที่ 4 แทนจำเลยที่ 4 โดยจำเลยที่ 3 ได้รับค่าจ้างจากจำเลยที่ 4 เป็นการตอบแทน จำเลยที่ 3 กับจำเลยที่ 4 จึงมีนิติสัมพันธ์กันในลักษณะจำเลยที่ 3 เป็นตัวแทนของจำเลยที่ 4 โดยปริยาย โดยมีบำเหน็จในส่วนที่เกี่ยวกับการติดตามทวงถามหนี้จากลูกหนี้ของจำเลยที่ 4 อยู่ด้วย

เมื่อจำเลยที่ 3 มอบหมายให้จำเลยที่ 1 ไปติดตามทวงถามหนี้จากโจทก์ซึ่งเป็นลูกหนี้ของจำเลยที่ 4 ย่อมถือได้ว่าจำเลยที่ 1 เป็นตัวแทนของจำเลยที่ 4 โดยปริยายในส่วนที่เกี่ยวกับการติดตามทวงถามหนี้จากลูกหนี้ของจำเลยที่ 4 เช่นกัน ตาม ป.พ.พ. มาตรา 797 วรรคสอง และแม้สัญญาระหว่างจำเลยที่ 3 กับจำเลยที่ 4 มีข้อตกลง ห้ามมิให้ลูกจ้างของจำเลยที่ 3 ทวงถามหนี้จากลูกหนี้ของจำเลยที่ 4 โดยวิธีการที่ผิดกฎหมายประการใดก็ตาม ก็ไม่อาจนำมาใช้ยันโจทก์ซึ่งเป็นบุคคลภายนอกได้ จำเลยที่ 4 จึงต้องร่วมรับผิดชอบในการทาละเมิดของจำเลยที่ 1 ต่อโจทก์ด้วย ตามมาตรา 427 ประกอบมาตรา 425

บทสรุปส่งท้าย กรณีที่นายจ้างต้องร่วมรับผิดชอบในผลละเมิดที่ลูกจ้างกระทำไปนั้น ต้องเป็นการกระทำในทางการที่จ้าง คือ ลูกจ้างต้องได้กระทำละเมิด และเหตุที่เกิดละเมิดขึ้นเป็นผลจากการปฏิบัติงาน โดยจะเกิดในเวลาที่ปฏิบัติงานหรือไม่ก็ตาม ถ้าเป็นเหตุจากผลการปฏิบัติงานแล้วก็เป็นการละเมิดในทางการที่จ้าง และงานที่ต้องปฏิบัติต้องเป็นงานที่นายจ้างมอบหมาย หากลูกจ้างทาละเมิดในทางการที่จ้างไม่ว่าลูกจ้างกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อ หรือทำโดยไม่สุจริต หรือทำแบบฝ่าฝืนคำสั่งหรือระเบียบของนายจ้างก็เป็นในทางการที่จ้าง กรณีที่นายจ้างใช้ให้ลูกจ้างไปทำงานให้บุคคลอื่น ก็เป็นการทำตามคำสั่งของนายจ้าง หากทาละเมิดในระหว่างนั้น นายจ้างต้องรับผิดชอบละเมิดร่วมกับลูกจ้าง